

- Çatı Özelliği Aranması
- Etken Fiil

- Edilgen Fiil

1. Bir fiilin çatı özelliği, sadece yüklemi fiil olan cümlelerde incelenebilir. Yüklemi isim olan cümlelerde çatı özelliği aranmaz. "Oturdukları ev çarşıya uzakmış." cümlesinin yüklemi olan "uzakmış" ifadesi isim olduğu için bu cümlede çatı özelliği aranmaz.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde çatı özelliği aranmaz?

- A) Bilim insanları uçan araba yapmak için çabalıyor.
B) Robot araştırmaları son dönemde hızla ilerledi.
C) Uzay araştırmaları yeniliklerle doluydu.
D) Bilimdeki yenilikler insanlığı etkiliyor.

2.

α	Başarı, pes etmediğin anlarda gizlidir.
β	Geri getiremeyeceğin tek şey zamandır.
Ω	Mutluluk sahip olduklarınla yetinmekten geçer.
⊙	Sevdiklerinle geçirilen zaman asla boşa gitmez.
∅	Hatayı kabul etmek gelişmenin en önemli adımıdır.

Bu tablodaki hangi cümlelerde çatı özelliği aranmaz?

- A) α β ∅ B) α Ω ⊙ C) β Ω ⊙ D) β ⊙ ∅

3. "Filmin kamera arkası görüntüleri çok eğlenceliydi." cümlesindeki çatı özelliği aşağıdakilerden hangi cümle ile özdeşir?

- A) Gerçek sanatçı duygularını eserlerine yansıtır.
B) Sanatçılar toplumsal olayları bilmelidir.
C) Sanat insanları bir arada tutabilir.
D) Sanatçılar her daim duyguludur.

4. Aşağıda bazı cümleler verilmiştir. Çatı özelliği aranan cümlelerin karşısına "+", çatı özelliği aranmayan cümlelerin karşısına "-" işareti konulacaktır.

I.	Öğrencilerin projeleri başarılıydı.	-
II.	Araba bütün gece park yerinde durdu.	+
III.	Onun tek umudu cebindeki parasıydı.	-
IV.	Hayat hiçbir zaman adil değildi.	+

Buna göre numaralanmış cümlelerin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

5. "Yeni gezegenler teleskoplarla keşfedildi."

Aşağıdakilerden hangisi özne-yüklem ilişkisi yönü ile bu cümleyle özdeşir?

- A) Elektrikli araçlar hızla yaygınlaştı.
B) Karbondioksit salınımı gün geçtikçe azalıyor.
C) Çevre dostu projeler hızla uygulanmaya başlandı.
D) Bilim insanları ozon tabakasındaki delikleri tespit etti.

6. Etken çatılı fiillerin yüklem olduğu cümlelerde, fiili gerçekleştiren yani işi yapan bellidir. Edilgen çatılı fiillerin yüklem olduğu cümlelerde ise işi yapan belli değildir. Örneğin "Rasim, mektup yazdı." cümlesinde yazma işini yapan Rasim'dir. Bu nedenle "yazma" fiili etken çatılıdır. Fakat "Mektup kâğıda yazıldı." cümlesinde yazma işini yapan belli değildir. Bu nedenle "yazılma" fiili edilgen çatılıdır.

Bu açıklamaya göre,

- I. Babam, geçen hafta işten çıkarıldı.
II. Müdür, dünkü programda konuşma yaptı.
III. Senarist, gişe rekorları kıran bu filmi son okuduğu kaptan etkilenerek yazmış.
IV. Zümra, sınavlara her zaman ciddiyetle çalışır.

numaralanmış cümlelerin hangisi özne-yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

7. Aşağıda bazı cümleler verilmiştir. Bunların bazılarında karşılıklarına çatı özellikleri yazılırken hata yapılmıştır.

I.	Her hatadan ders çıkarılmalı.	Etken
II.	Zorluklar karşısında pes etmeyin.	Etken
III.	Oyun planına her zaman sadık kalındı.	Edilgen
IV.	Hedeflerine ulaşmak için çalışmalısın.	Edilgen

Buna göre numaralanmış cümlelerin hangilerinin yeri değişirse hata düzeltilmiş olur?

- A) I ve III
B) I ve IV
C) II ve III
D) II ve IV

8. “Yapay zekâ tıpta devrim yaratmaya başladı.”

Aşağıdakilerden hangisi özne-yüklem ilişkisi yönü ile bu cümleyle özdeşdir?

- A) Mars yüzeyinden örnekler toplandı.
B) Küresel ısınma iklim dengesini tehdit ediyor.
C) Güneş panelleri binaların çatısına yerleştirildi.
D) Karbondioksit salınımı hızla azaltılmaya çalışıldı.

9. Etken çatılı eylemlerin yüklem olduğu cümlelerde eylemi gerçekleştiren yani işi yapan bellidir. Örneğin “Hakem oyunu başlattı.” cümlesinde başlatma işini yapan hakemdir. Bu nedenle “başlattı” fiili etken çatılıdır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde etken çatılı bir fiil yoktur?

- A) Ev sahibi bütün pencereleri kapattı.
B) Öğrenciler, projeleri tamamladı.
C) Kitaplar raflara yerleştirildi.
D) Ayşe saçını kestirdi.

10. Edilgen çatılı eylemlerin yüklem olduğu cümlelerde işi yapan belli değildir. Yüklem genellikle “-I” ve “-n” eklerini alır. Örneğin “Doğum günü için mekân temizlendi.” cümlesinde temizleme işini yapan belli değildir. Bu nedenle “temizlendi” fiili edilgen çatılıdır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde edilgen çatılı bir fiil yoktur?

- A) Verilen sözler sonunda tutuldu.
B) Bütün yalanları ortaya çıkarıldı.
C) Tarlanın her yeri sürüldü.
D) Evin her yerini süsledi.

11. (I) Havadis tez duyuldu. (II) Ahmet, köye ulaşmadan kaza haberi çoktan ulaşmıştı. (III) Köy halkı salkım saçak, büyük bir telaşla yollara dökülüp birilerini aradı. (IV) Köylü, yolun ortasına yaklaşıncaya durup Ahmet’in gelmesini bekledi.

Bu metinde numaralanmış cümlelerden hangisinde yüklem etken çatılı değildir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde çatı özelliği yay arayış içinde yanlış verilmiştir?

- A) Eleştirmenler yeni akımları anlattı. (Etken)
B) Şiirlerde doğa teması sıkça işlenmiştir. (Edilgen)
C) Yazarlar eserlerinde toplumu eleştirirler. (Etken)
D) Tanzimat Edebiyatı Batı’yı etkilemiştir. (Edilgen)